

En livsfarlig familj

Pelle Olsson© Publicerad i narkotikafrågan nr 1, 2017

Under hösten 2014 ökade antalet telefonförfrågningar till GIC, Giftinformationscentralen om spice, det vill säga syntetiska cannabinoider. Från omkring 40 per månad till 130 i november. Nästan samtliga kom från sjukvården och gällde ofta patienter som drabbats av ångest och förvirring – i vissa fall även medvetlöshet och epileptiska kramper – efter intag av spice.

Många av dessa förgiftningar orsakades sannolikt av den syntetiska cannabinoiden MDMB-CHMICA som just hade introducerats på svenska nädrogssajter. Den här sorten av konstgjord cannabis utreddes senare av EMCDDA, Europeiska centrumet för kontroll av narkotika och narkotikakontroll. Där framgick att MDMB-CMHICA förknippats med 29 dödsfall i Europa, varav nio i Sverige. Samma utbrott med en snarlik cannabinoid skedde även i USA med 15 dödsfall och i Ryssland där lika många avled.

När drogen klassades som hälsofarlig vara i Sverige i januari 2015 gav det omedelbart utslag i GIC:s statistik. Antalet spice-förfrågningar sjönk snabbt och MDMB-CHMICA försvann i stort sett från marknaden. Idag dyker det bara upp ett par frågor veckan till GIC om syntetisk cannabis.

Orsaken till de svåra förgiftningar och dödsfallen hösten 2014 var att denna spice-sort var helt ny. Tillverkningen utgår från ett patent från läkemedelsbolaget Pfizer, som är fritt att läsa på nätet. Den nya cannabinoiden har 400 gånger starkare bindning till cannabisreceptorerna i hjärnan än THC som finns i vanligt cannabis. Det innebär att den är mer potent än någon tidigare variant. Och ännu värre: det här patentet kan ge upphov till ytterligare 728 droger med samma egenskaper.

I Sverige utreds och narkotikaklassas varje substans individuellt. Detta tar tid och nathandlarna kan i god tid förbereda sig så att de inte åker fast med att sälja något förbjudet. Det visar exemplet med MDMB-CHIC som genast försvann medan nätlangaren kunde fortsätta med sina nya drogaffärer.

Frågan om att kunna ”familjeklassa” alla syntetiska cannabinoider på ett bräde hade inte hjälpt i det här fallet. Familjeklassning utgår från hur molekylerna ser ut, men den här varianten med MDMB-CHICA har ett helt annat utseende. Den utgör en ny ”familj”, enligt kemisterna.

I Storbritannien har man länge haft familjeklassning och nu försöker man komma ikapp de kriminella kemisternas uppfinningsrikedom genom att utvidga lagstiftningen till att omfatta alla droger som aktiverar cannabisreceptorn. I förlängningen skulle den här juridiken kunna gälla alla sorters NPS, nya psykoaktiva substanser. Man förbjuder samtliga rusgivande ämnen som binder till en viss receptor oberoende hur de ser ut kemiskt. Det borde vara av stort intresse för lagstiftarna i flera länder.

I Sverige har regeringens särskilde utredare Thomas Rolén föreslagit flera åtgärder för att korta klassningstiden av nya nädroger. Däremot anser han inte att familjeklassning är en framkomlig väg.

– Gruppklassificeringar riskerar att träffa för brett och klassa ofarliga ämnen också och blir alltför rättsosäkert, säger Rolén till nyhetsajten Drugnews den 22 dec.

Pelle Olsson

Källa: Information från Läkemedelsverket, nr 6, december 2016 samt Drugnews 2016-12-22.